

Pestprotocol

Dit pestprotocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. Dit protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining.

Dit pestprotocol is een verklaring van directie, leerkrachten, ouders en leerlingen, waarin is vastgelegd dat men het pestprobleem op school volgens een bepaalde werkwijze aanpakt. Iedere school behoort deze werkwijze te beschrijven, zodat alle partijen weten hoe er in zo'n geval gehandeld kan worden.

Max en het dorpje

1. Uitleg pesten/plagen

1.1 Plagen of pesten?

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag?

Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van de leerkrachten.

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel), die op hem of haar zijn gericht en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

De Kanjertraining gaat er vanuit, dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn.

Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden.

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. Dit betekent, dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

1.2 Pesten kan en mag niet getolereerd worden.

Het pestprobleem draait niet alleen om de pester en het gepeste kind. Op de achtergrond is er een zwijgende groep kinderen bij betrokken. Zij vormen het publiek voor de pester, waaraan hij/zij zijn succes afmeet. Er zijn echter ook kinderen die het pesten afkeuren, maar zich er niet mee bemoeien.

Verder zijn er natuurlijk de ouders; zij worden dagelijks geconfronteerd met een emotioneel geknakt kind of krijgen thuis stoere verhalen te horen.

En dan is er de leerkracht die de groep – pesters en gepeste kinderen - elke dag in de klas heeft en iets kan doen aan de veiligheid van alle kinderen, die aan haar/hem zijn toevertrouwd. Niemand mag de ogen sluiten voor pestgedrag. Ouders, leerkrachten, leerlingen, directies en besturen moeten er samen iets aan doen.

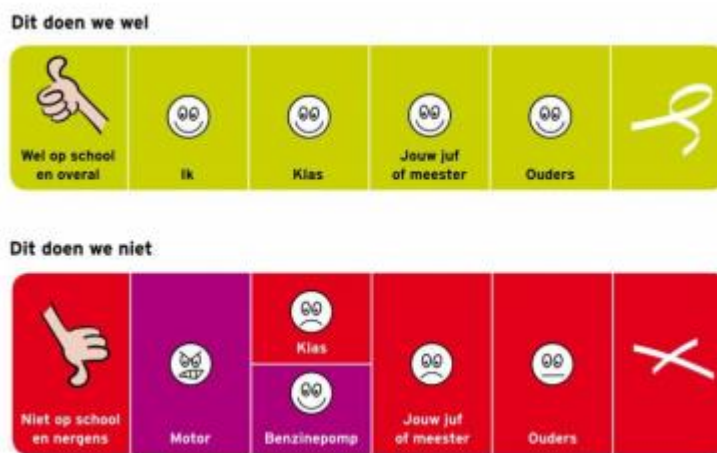
2. Preventie

2.1 Het kwaad moet worden bestreden.

De school kiest er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij 'kwaad of goed'. Ieder mens maakt wel eens fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht 'onder en boven de wet'. De weg van de mens en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten.

Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je. Deze anderen zijn:

1. Jouw klasgenoten en andere leerlingen op school.
2. De leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen.
3. Jouw ouders, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die te vertrouwen is. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet.
4. Mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: 'Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester (en jouw ouders als die erachter komen), dan gaan we dat niet doen op school.'

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): 'Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes'. Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

2.2 Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie.

Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met feedback die je krijgt.
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
- 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
- 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overall rekening mee moet houden en dat het onwillige kind, om wat voor reden dan ook, 'de eigen gang' mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.
9. De leerkrachten observeren tijdens de schoolpleinwacht. Ook hier worden de kanjerafspraken toegepast.
10. In de klas worden de antipestposters op het digibord besproken en uitgespeeld.

2.3 Kanjerafspraken

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de Kanjerafspraken anderzijds.

We vertrouwen elkaar.

We helpen elkaar.

We werken samen.

We hebben plezier.

We doen mee.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/het gezag' en de ouders zijn dat thuis.

2.4 Aanpak

1. Het rollenspel.

De kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen, worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar 'het kan er behoorlijk brutaal uitkomen'. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Leerkrachten (en ouders) zien niet alles, daarom is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.

In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren rechtop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: 'Ik vind dit vervelend. Wil je ermee stoppen?' Vervolgens lopen ze naar een andere leerling, die ze kunnen vertrouwen (een 'maatje', een 'buddy'). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met de buddy/het maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester.

2. Gedragstips voor ouders.

Een extra moeilijkheid doet zich voor als ouders van de 'niet-pester' van mening zijn, dat hun kinderen slachtoffer zijn van de 'dader'.

2.5 Signaleren/wat doen wij als school?

- Groep 1/2 volgt de leerlijnen s.e.o. van de methode Schatkist.
- Vanaf groep 5 wordt het sociogram 1x per jaar (november) afgenomen vanuit Kanvas.
- In de groepen 1 t/m 8 wordt 2x per jaar de docentenvragenlijst ingevuld. Vanaf groep 5 vullen de kinderen ook voor zichzelf een vragenlijst in.

3. Wat mag u verwachten van de leerkrachten op school?

1. Voorbeeldgedrag.

- U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder.
- U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: 'Een goed voorbeeld doet goed volgen.'
- U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (=directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

*N.B. de leerkracht gedraagt zich niet volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk een grens moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat.

2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van kinderen voor hun wangedrag.

3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders.

Ouders spreken met respect over elkaars kinderen en opvoeding. Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste best naar eer en vermogen. U spreekt met respect over de leerkrachten, die werkzaam zijn op deze school.

3.1 Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar de bedoeling van het kind. 'Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.' De leerkrachten spreken in de school, op het plein, enz. de Kanjertaal.

3.2 Aanpak leerkracht bij het oplossen van een ruzie:

De meester of juf stelt de volgende vragen bij een ruzie tussen kinderen:

- Wat is er volgens jou gebeurd?
- Hoe is dat voor jou? (Hoe voel je je? Hoe kan het weer goed komen? Wat zou je willen dat de ander doet?)
- Wat zou je zelf kunnen doen? (Wat is volgens jou de beste oplossing?).
- Afsluiting. De juf of meester schrijft de oplossingen en afspraken op. De kinderen ondertekenen de afspraken.

4. Uitleg wat te doen bij pesten

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing, die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

4.1 Ondernomen actie:

In een conflict wordt gevraagd naar de bedoeling van het kind. 'Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders.

Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.'

Actie die nu moet worden ondernomen:

- Contact opnemen binnen de organisatie met een van de volgende personen: locatieleider, directeur of ander persoon op school, die vanuit 'de lijn' kan ondersteunen en bijstaan.
- Contact opnemen met de ouder(s) van dit kind. Proberen ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee) ondersteunen.
- Zolang de ouders niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd. Dat kan bijvoorbeeld in een opvangklas of iets dergelijks. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Reactiemogelijkheid 1 van de ouder

'Nee, natuurlijk ondersteunen wij dat niet.'

Dan wordt een afspraak gemaakt met de ouders met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waardoor het gedrag van het kind zich niet meer voordoet.

Reactiemogelijkheid 2 van de ouder

'Ja'.

Aan de ouders wordt duidelijk gemaakt, dat deze manier van reageren niet op prijs wordt gesteld.

Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Aanvullend:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg, dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling, dat ouders andermans kind een lesje gaan leren met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg

voeren met elkaar met het doel een goede oplossing te vinden, die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoennormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

5. Ouders

5.1 Hoe houden we ouders op de hoogte?

Ouders ontvangen informatie over de kanjerlessen via Parro-berichtjes.

Eén keer per jaar worden in elke klas de ouders uitgenodigd voor een open Kanjerles.

5.2 Wat wordt van u als ouder verwacht?

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. Wij verwachten dat u andere ouders en kinderen respectvol benaderd.

Dit betekent, dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen.

2. U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.

Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond. Meent u toch het recht te hebben kwaad te spreken op basis van vermeend onrecht dat u is aangedaan, dan bent u waarschijnlijk de oorzaak van alle emotionele opwinding.

3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school.

Uitgangspunt daarbij is, dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.

4. Als ouder kent u het verschil tussen overleg, waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht en kwaadsprekerij/achterklap.

5. U onthoudt zich van kwaadsprekerijen op internet of via WhatsApp.

5.3 In de praktijk

- A. Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- B. Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- C. Kinderen die zich willen misdragen, zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- D. Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

Tips voor ouders en kinderen zijn te vinden in de bijlage of naar site kanjertraining, canvas, pestprotocol kanjertraining 2017.

5.4 Wat te doen bij geen medewerking van ouders

Het afwijzen van adviezen en het niet mee willen denken van ouders aan een positieve oplossing interpreteert de school als een vorm van pedagogische verwaarlozing. De school zal zich beraden om er een melding van te maken.

Bij herhaling van wangedrag zal gehandeld worden volgens de stappen van het protocol grensoverschrijdend gedrag.

Grensoverschrijdend (pest)gedrag kan zich op verschillende manieren manifesteren:

- Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.
- Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.
- Materieel: stelen, onderkladden, verstopten van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lekprikken.

6. Kinderen

6.1 Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan, enz.) doet.
2. Wil je er niet mee stoppen? Nee? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig. Je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon), je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft. Ga je reageren, dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Vraag aan je juf of meester of die wil helpen een ruzie op te lossen. Je juf of meester doet dat buiten de klas, want je klasgenoten willen rustig werken. Je juf of meester stelt dan vragen.

6.2 Wat als het toch mis loopt?

Wil de leerling het niet oplossen en zijn/haar ouders vinden dat prima? Dan hebben de leerling en de ouders een probleem. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

7. Dossiervorming

Als een kind zich blijft misdragen en de ouders hebben er geen problemen mee, dan worden de stappen doorlopen van het protocol Grensoverschrijdend gedrag. Belangrijk is dan dat alle stappen en gebeurtenissen beschreven staan in Parnassys. Argumenten in dossier:

1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders, die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven en vervalt niet in de functie van onderzoeker. De leerkracht en de school beperken zich tot onderstaande: het gaat wel eens mis. Hoe lossen we dit op. Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima? Dan hebben jij en je ouders een probleem. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dit kan betekenen, dat je uit de groep of desnoods van de

school wordt verwijderd.